

Ankieta podkomisji duszpasterskiej

I. Synod Diecezji Gliwickiej

I. Duszpasterstwo sakramentalne

1. Sakrament Chrztu Świętego -

W Kościele w Polsce, także w Diecezji Gliwickiej, obserwujemy w duszpasterstwie niepokojący wzrost sytuacji konfliktowych, które mają miejsce przy zgłaszaniu przez rodziców chrztu ich dziecka. Najczęstszym powodem pojawianie się wspomnianych sytuacji konfliktowych jest brak uzasadnionej nadziei na katolickie wychowanie dzieci po przyjęciu chrztu. Wszystkie podobne sytuacje domagają się wyjątkowej uwagi ze strony Kościoła i duszpasterzy, dokładnego rozeznania ich sytuacji i motywacji działania, aby zgodnie z prawem Kościoła działać na rzecz zbawienia dusz przy poszanowaniu świętości sakramentów.

Brak uzasadnionej nadziei na katolickie wychowanie dziecka, dla którego rodzice proszą o chrzest, oznacza taką sytuację, w której udzielenie chrztu dziecku oznacza wystawienie go na niebezpieczeństwo utraty wiary po dojściu do samodzielności wskutek braku wychowania w wierze w domu rodzinnym. Udzielenie chrztu w takiej sytuacji sprządza także poważne niebezpieczeństwo zgorzenia we wspólnocie Kościoła w postaci traktowania sakramentów jako działania magicznego.

I. Synod Diecezji Gliwickiej zarządza/zaleca uporządkowanie zaistniałej sytuacji w oparciu o normy Kodeksu Prawa Kanonicznego, Instrukcji Kongregacji Nauki Wiary Pastoralis Actio z 1980 r. oraz Instrukcji Konferencji Episkopatu Polski o chrzcie dzieci z 1975 r., z uwzględnieniem partykularnych rozwiązań w Diecezji Gliwickiej:¹

I. Chrzest dzieci

1. Nie należy udzielać sakramentu chrztu św. dzieciom do 14 roku życia bez faktycznej wiedzy rodziców lub prawnych opiekunów (poza sytuacją zagrożenia życia), a tym bardziej wbrew woli rodziców.
2. Do udzielenia chrztu wystarczy prośba jednego z rodziców bądź prawnych opiekunów.
3. Rodzice/prawni opiekunowie proszą o chrzest w parafii aktualnego miejsca zamieszkania. W tym celu zgłaszają się do własnego proboszcza, który podczas rozmowy przyjmie zgłoszenie i w rozmowie duszpasterskiej z taktem i delikatnością temu odpowiadającą zorientuje się co do praktykowania wiary przez rodziców, ich życia sakramentalnego i duchowego (szczególnie: Czy rodzice są w związku sakramentalnym? Jeśli nie, to z jakiego powodu? Jakie mają plany w tym względzie? Jak często uczestniczą w niedzielnej Eucharystii? Jak często przystępują do sakramentu pokuty i Komunii św.?). Pozwoli to proboszczowi rozeznąć aktualne potrzeby i braki duchowe petentów, co stanie się podstawą do udzielenia potrzebnej im pomocy duszpasterskiej w wypełnieniu chrześcijańskich obowiązków wobec dziecka lub ewentualnego uświadomienia rodziców, jak ważny jest ich osobisty przykład w wychowaniu religijnym dziecka, które pragną ochrzcić, a także zobowiązań jakie w związku z tym przyjmują na siebie. Proboszcz podczas pierwszej rozmowy przeprowadzi także rozmowę na temat kandydatów do funkcji rodziców chrzestnych, przedstawi rodzicom, jakie wymagania powinni oni spełniać, by zostali dopuszczeni do godności rodziców chrzestnych.

¹

Niniejsze propozycje stanowią część dokumentu pt.: „Instrukcja w sprawie chrztu dzieci”, który opracował ks. dr Henryk Burgiel, a który stanowi załącznik nr 1 niniejszej ankiety.

4. Gdy proboszcz stwierdza, że rodzice właściwie proszą o chrzest, a więc w oparciu o przeprowadzoną rozmowę stwierdza, że istnieje uzasadniona nadzieja, że dziecko zostanie wychowane po katolicku, ustala z rodzicami termin chrztu i kieruje na bezpośrednie przygotowanie w ramach katechezy przedchrzcielnej.

5. Gdy proboszcz ma poważne wątpliwości co do istnienia uzasadnionej nadziei na wychowanie po katolicku dziecka, dla którego rodzice proszą o chrzest z racji na: indyferentyzm religijny i oziębłość religijną rodziców i niewłaściwe motywacje, brak poszanowania dla zasad życia chrześcijańskiego po stronie rodziców, lekceważący stosunek do wymogów stawianych przez Kościół w związku z dopuszczeniem do przyjęcia sakramentów (np. świętokradzkie przyjmowanie Komunii), czy też z powodu życia rodziców w związku niesakramentalnym albo nieuregulowanej sytuacji matrymonialnej lub innych dysfunkcji w tej dziedzinie należy:

a) Jeśli chrzest zgłasza matka/ojciec samotnie wychowująca/cy dziecko, która/ry jest osobą praktykującą, należy dziecko ochrzcić.

b) Jeśli rodzice żyją w związku cywilnym lub w konkubinacie i nie mogą zawrzeć małżeństwa z powodu przeszkód kanonicznych, jednak praktykują swoją wiarę w tym, co jest dla nich możliwe, dziecko należy ochrzcić, wymagając na piśmie oświadczenia rodziców, że zobowiązują się wychować dziecko w wierze katolickiej.

c) Jeśli jedno z rodziców dziecka, które ma być dopuszczone do chrztu, sprzeciwia się woli rodzica proszącego o chrzest, który jest osobą praktykującą, należy dziecko ochrzcić.

d) Jeśli o chrzest dziecka proszą rodzice żyjący w związku cywilnym lub konkubinacie, którzy nie mają żadnych przeszkód kanonicznych do zawarcia małżeństwa sakramentalnego, należy starać się o ich doprowadzenie do zawarcia małżeństwa przed chrztem ich dziecka. Działania te nie mogą sprawiać wrażenia przymusu do zawarcia małżeństwa. Nie należy zatem żądać od rodziców oświadczenia na piśmie, że zobowiązują się do zawarcia sakramentalnego małżeństwa, traktując takie zobowiązanie jako warunek udzielenia chrztu. W przypadku odmowy zawarcia małżeństwa, można udzielić chrztu, wymagając jednak na piśmie oświadczenia rodziców dziecka, że zobowiązują się do troski o jego chrześcijańskie wychowanie i dodatkowo osobnego oświadczenia rodziców chrzestnych dziecka, że zobowiązują się uczynić wszystko i dopilnować, by chrześniak został wychowany w wierze katolickiej. W tym przypadku proboszcz ustali z rodzicami termin chrztu, a rodzice zobowiążą się na piśmie także do odbycia w najbliższym czasie katechumenatu (opcja 1: np. 10 spotkań z duszpasterzem wg programu katechetycznego przygotowanego przez wydział katechetyczny i duszpasterski / opcja 2: np. za pierwszy razem 6 spotkań ewangelizacyjnych /cztery prawa życia duchowego/, za drugim razem 6 spotkań o znaczeniu życia sakramentalnego).

e) Jeśli o chrzest dziecka proszą rodzice niepraktykujący, obojętni religijnie, należy dążyć do obudzenia ich wiary i świadomego, rzeczywistego podjęcia obowiązków rodziców, jakie biorą na siebie w związku z chrztem dziecka. Dziecko można dopuścić do chrztu, wymagając na piśmie oświadczenia rodziców dziecka, że zobowiązują się do troski o jego chrześcijańskie wychowanie i dodatkowo osobnego oświadczenia rodziców chrzestnych dziecka, że zobowiązują się uczynić wszystko i dopilnować, by chrześniak został wychowany w wierze katolickiej. W tym przypadku proboszcz ustali z rodzicami termin chrztu, a rodzice zobowiążą się na piśmie także do odbycia w najbliższym czasie katechumenatu (opcja 1: 10 spotkań z duszpasterzem wg programu katechetycznego przygotowanego przez wydział katechetyczny i duszpasterski / opcja 2: za pierwszy razem 6 spotkań ewangelizacyjnych /cztery prawa życia duchowego/, za drugim razem 6 spotkań o znaczeniu życia sakramentalnego).

f) Gdy w przypadku d) i e) rodzice proszą o chrzest drugiego i kolejnego dziecka, nie odbyli jednak katechumenatu, do czego zobowiązali się przy chrzcie pierwszego dziecka, i nic nie wskazuje, że zmienili swe postawy będące poważną przeszkodą w katolickim wychowaniu dzieci, proboszcz przyjmie zgłoszenie zgodnie z pkt. 5 d) i e), jednak chrztu udzieli dopiero po odbyciu przez rodziców katechumenatu, a więc odłoży chrzest w czasie (o ok. 10 tygodni lub jak wyżej).

g) Jeżeli natomiast nie ma zupełnie nadziei na wychowanie dziecka w wierze, w której ma otrzymać chrzest, udzielenie sakramentu należy odłożyć do czasu zmiany postaw religijnych i moralnych rodziców, a gdy ich brak nawet do chwili, kiedy w ramach przygotowań do I Komunii św. to duszpasterze będą mogli przygotować do chrztu samo dziecko i zadbać o jego rozwój duchowy w ramach katechezy, wyjaśniając rodzicom przyczynę takiej decyzji (kan. 868 § 1, 2°). Jeśliby doszło do takiej sytuacji, która w naszych warunkach należy do rzadkości, każdą decyzję o odłożeniu chrztu duszpasterz winien skonsultować z Kurią Diecezjalną. Mając na uwadze nauczanie Kościoła o konieczności chrztu do zbawienia w wypadku wątpliwości, co do udzielenia chrztu lub odłożenia go w takich sytuacjach, należy opowiedzieć się za udzieleniem chrztu, domagając się deklaracji ze strony chrzestnych, że zrobią wszystko co w ich mocy, by dziecko zostało wychowane po katolicku.

6. W przypadku niedostatków wiary i praktyki religijnej rodziców, w sposób szczególny należy zatroszczyć się o to, by chrzestni byli ludźmi żywej wiary. W tym przypadku (jeśli tylko nie stoją temu na przeszkodzie poważne trudności) proboszcz odbędzie osobiste spotkanie z kandydatami na chrzestnych, aby podkreślić wagę i potrzebę świadectwa chrześcijańskiego z ich strony, a także ich szczególnego zaangażowania w katolickie wychowanie przygotowywanego do chrztu dziecka.

7. Rodzicem chrzestnym może zostać osoba wskazana przez rodziców dziecka przyjmującego chrzest, jeśli spełnia stawiane jej wymagania i ma intencję pełnienia tego zadania, a więc świadomie i dobrowolnie chce podjąć płynące z tego obowiązki. Rodzice chrzestni powinni być bierzmowani, mieć ukończone szesnaście lat (chyba, że proboszcz jest zdania, iż słuszna przyczyna umożliwi dopuszczenie młodszej osoby). Mają być katolikami (zarówno wierni Kościoła Rzymskokatolickiego, jak i wierni katolickich Kościołów Wschodnich – np. grekokatolicy) oraz wyznającymi swoją wiarę życiem zgodnym z nauką Kościoła (nie wolno np. dopuszczać do pełnienia tej funkcji osób żyjących w związkach niesakramentalnych oraz młodzieży nie uczęszczającej na katechizację). Ponadto nie mogą to być sami rodzice dziecka oraz wierni związani karami kościelnymi wymierzonymi lub deklarowanymi zgodnie z prawem. Katolicy nie spełniający w/w wymogów nie mogą być ani chrzestnymi, ani świadkami chrztu. Ponadto w przypadku, gdy ma być dwoje chrzestnych lub chrzestny i świadek chrztu, mają to być: jeden mężczyzna i jedna kobieta. Nie mogą to być osoby tej samej płci – prawodawca powszechny nie przewiduje takiej możliwości – mają być rodzice chrzestni (czyli ojciec i matka), albo tylko ojciec chrzestny/matka chrzestna.

8. Świadkiem chrztu może być zgodnie z prawem jedynie osoba ochrzczona, należąca do niekatolickiej wspólnoty kościelnej i to pod warunkiem, że drugi chrzestny jest katolikiem. Chodzi zatem o osoby, które przyjęły ważnie chrzest. W rzeczywistości polskiej za ważny chrzest uznaje się jedynie, gdy udzielono go akatolikom w: Kościele prawosławnym, Kościele ewangelicko-augsburskim, Kościele ewangelicko-metodystycznym, Kościele ewangelicko-reformowanym, Kościele polskokatolickim i Kościele mariawickim. W przypadku wiernego Kościoła prawosławnego, w razie uzasadnionej prośby, można go nawet dopuścić do godności chrzestnego (gdy wyraża taką zgodę).

9. Zasady wydawania zaświadczenia o zdatości do podjęcia funkcji chrzestnego są następujące:

- a) w razie wątpliwości proboszcz upewni się najpierw na podstawie dowodu osobistego, że proszący o zaświadczenie jest osobą, dla której zaświadczenie przygotowuje. Zabrania się wydawać takiego zaświadczenia osobom trzecim, chyba że proboszcz nie ma żadnych wątpliwości dla kogo wydaje świadectwo i jest pewien co do zdatości kandydata, a proszący o zaświadczenie należy do najbliższych krewnych kandydata;
- b) zaświadczenie może wystawić jedynie proboszcz własny proszącego kandydata na chrzestnego, tzn. kandydat rzeczywiście mieszka i zamierza w danej parafii mieszkać na stałe lub przynajmniej przez trzy miesiące, dlatego proboszcz upewni się, że kandydat rzeczywiście mieszka na terenie jego parafii; zabrania się wydawać zaświadczenia osobom, które mają na terenie parafii jedynie zameldowanie, faktycznie zaś zamieszkują w innej;
- c) jeśli kompetentnym do wystawienia zaświadczenia jest więcej niż jeden proboszcz, wystawiający upewni się wpierrw, że inny proboszcz własny (np. parafii gdzie stacjonuje student w ciągu tygodnia, a powraca z niej na weekendy do rodzimej parafii czy osoby należącej do ordynariatu wojskowego, czasowo mieszkającej w dwóch parafiach: wojskowej podczas służby, diecezjalnej poza służbą) nie odmówił takiego zaświadczenia. Jeśli stwierdzi, że taka odmowa miała miejsce, dowie się z jakiego powodu to się stało, by nie wystawić zaświadczenia osobie niezdatnej do bycia chrzestnym;
- d) w celu ominięcia odmowy wystawienia zaświadczenia dla kandydata na chrzestnego, proboszcz własny kandydata poinformuje o swej decyzji i jej przyczynach innego proboszcza własnego, jeśli taki istnieje, oraz proboszcza parafii chrztu dziecka, dla którego wierny miał być chrzestnym;
- e) w razie stwierdzenia, że kto inny odmówił dopuszczenia wiernego do godności chrzestnego, ponieważ nie spełniał wymogów zawartych w pkt. 7. instrukcji, zabrania się innym kompetentnym do dopuszczenia wiernego do zadań chrzestnego, a tym bardziej proboszczowi parafii, w której ma się odbyć chrzest, postępować wbrew wcześniej podjętej decyzji odmownej;
- f) zaświadczenie może otrzymać jedynie osoba spełniająca warunki wskazane w pkt. 7 niniejszej instrukcji po pouczeniu o konieczności odbycia katechezy przedchrzcielnej oraz upewnieniu się, że mający przyjąć godność chrzestnego ma zamiar przystąpić przy tej okazji do spowiedzi i Komunii św.

10. Wobec coraz większych trudności w znalezieniu kandydatów spełniających w pełni te wymogi, gdy duszpasterz stwierdzi, że wiara kandydata jest letnia, jego życie religijne pozostawia wiele do życzenia, jednak nie jest na tyle niewłaściwe, by całkowicie dyskwalifikowały go do podjęcia obowiązków i godności chrzestnego, zgodzi się na jego dopuszczenie pod warunkiem jednak, że uprzednio odbędzie katechumenat, o którym mowa w pkt. 5 d). W razie niemożliwości wskazania przez rodziców osób zdatnych do podjęcia zadań rodziców chrzestnych, wystarczy, że osoba obecna przy chrzcie może potwierdzić fakt chrztu. Wówczas jej imię i nazwisko zostanie odnotowane w akcie chrztu w rubryce uwagi: *Fakt chrztu może potwierdzić Jan Kowalski.*

11. Należy przyjąć za regułę, że chrzest dziecka winien odbyć się w kościele parafialnym jego rodziców, chyba że jest jakaś słuszna przyczyna aby chrztu udzielić gdzie indziej. Wówczas proboszcz własnej parafii wyda stosowne pozwolenie. Duszpasterz nie powinien go odmawiać, a winno być udzielone przez niego po rozmowie duszpasterskiej i odpowiednim pouczeniu. W razie stwierdzenia niedostatków wiary i praktyki religijnej, zwłaszcza gdy

rodzice zdecydują się na chrzest w innej parafii by uniknąć stawianych im wymogów, proboszcz parafii własnej poinformuje proboszcza wskazanej przez rodziców parafii o ich stwierdzeniu, oraz wymogach jakie postawiono rodzicom. Poinformuje o tym także dziekana/Kancelarię Kurii, by w razie potrzeby mogła ona właściwie reagować.

12. W sytuacjach, które nie zostały rozstrzygnięte w treści Instrukcji, jak również w sytuacjach istnienia wątpliwości, co do zasad stosowania podanych norm, proboszcz kierując się roztropnością i dobrem duchowym wiernych winien kontaktować się z dziekanem lub Kancelarią Kurii.

13. Katechumenat, o którym mowa w pkt. 5 d), należy zasadniczo przeprowadzić w parafii rodziców proszących o chrzest, a w przypadku kandydata do chrztu w jego parafii zamieszkania, co będzie dla proboszcza okazją do nawiązania z uczestnikami bliższej relacji. Katechumenat można też przeprowadzić wspólnymi siłami w ramach dekanatu szczególnie tam, gdzie w parafiach zdarzają się pojedyncze przypadki domagające się takiego działania duszpasterskiego. W przypadku takim zostanie wyznaczony w dekanacie kapłan odpowiedzialny za całość. Odpowiedzialnym za jego przeprowadzenie jest proboszcz parafii lub kapłan wyznaczony w dekanacie, który zorganizuje 10 spotkań duszpastersko-katechetycznych wg. materiałów przygotowanych przez instytucje kurialne. Katechumenat powinien odbyć się przynajmniej trzy razy w roku, szczególnie zaś w okresie Adwentu i Wielkiego Postu. Treścią katechez będzie: nauczanie Kościoła o życiu sakramentalnym katolika, konsekwencjach przyjętego chrztu, prawach i obowiązkach rodziców wobec potomstwa z podkreśleniem obowiązku katolickiego wychowania dzieci, roli rodziców chrzestnych i Kościoła w tym procesie, wreszcie 4 prawa duchowego życia. Celem katechumenatu jest ukazanie godności chrześcijanina, wartości sakramentów (szczególnie chrztu, pokuty i Eucharystii oraz małżeństwa), a także stworzenie możliwości osobistego odnowienia przyjaźni z Chrystusem dla rodziców i chrzestnych w celu doskonalszego podjęcia zobowiązań wobec dziecka mającego przyjąć chrzest.

14. Można zachęcać i motywować także rodziców praktykujących, którzy proszą o chrzest swego pierwszego dziecka i chrzestnych, którzy po raz pierwszy mają przyjąć na siebie związane z tym zadania, aby oprócz katechezy przedchrzcielnej odbyli również katechumenat przed chrztem dzieci, dla osobistego pogłębienia wiary i lepszego przygotowania do przyjęcia na siebie obowiązków związanych z chrztem dziecka.

II. Chrzest dorosłych

Nakazuje się, aby przygotowanie do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego dorosłych, czyli osób które ukończyły osiemnasty rok życia, odbywało się zgodnie z rytuałem: „Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych” (OICA), dostosowane do zwyczajów diecezji polskich.

Nakazuje się, aby przygotowania kandydatów do chrztu były poprzedzone zgłoszeniem w Wydziale Duszpasterskim naszej Kurii celem uzgodnienia szczegółów dotyczących katechumenatu, przygotowań formalno-prawnych oraz samego udzielenia sakramentów chrześcijańskiego wtajemniczenia.

Zarządza się, aby zgodnie i OICA katechumenat składał się z następujących etapów: ewangelizacja i prekatechumenat, katechumenat właściwy, oczyszczenie i oświecenie, przyjęcie sakramentów wtajemniczenia oraz mistagogia. Zaleca się, aby katechumenat obejmował okres przynajmniej dziewięciu miesięcy.

Zarządza się, aby:

- a) przygotowanie katechetyczne w ramach katechumenatu przebiegało zgodnie z programem zatwierdzonym przez Biskupa Gliwickiego;²
- b) przygotowanie liturgiczne w ramach katechumenatu (nabożeństwa i skrutinia) przebiegało zgodnie z wytycznymi OICA i z uwzględnieniem kalendarza wydarzeń związanych z tymi przygotowaniem;
- c) przygotowanie strony formalno-prawnej przebiegało w oparciu o zasady wypracowane przez Wydział Duszpasterski Kurii Diecezjalnej w Gliwicach z pełnym wykorzystaniem wzorów dokumentów dostępnych w tymże Wydziale. Kapłan odpowiedzialny za przygotowanie kandydata powinien na jeden miesiąc przed planowaną datą przyjęcia sakramentów chrześcijańskiego wtajemniczenia przedłożyć w Wydziale Duszpasterskim Kurii komplet dokumentów dotyczących kandydata.
- d) fakt przyjęcia do katechumenatu został wpisany do Księgi Katechumenów, zgodnie z wymogami zawartymi w tej księdze;
- e) kapłani prowadzący kandydatów zadbali o to, aby wybór chrzestnych oraz tzw. osób poręczających odbywał się zgodnie z wymogami OICA.

II. Sakrament Bierzmowania -

Sakrament Bierzmowania wymaga od rodziców, kapłanów, katechetów i wychowawców nowego spojrzenia. Dotyczy to w sposób szczególny przygotowań do przyjęcia tego sakramentu oraz do późniejszego włączenia młodych ludzi w żywy organizm Kościoła. Zmieniająca się ciągle sytuacja społeczno-kulturowa wymusza niejako ciągłe poszukiwanie nowych możliwości osiągnięcia wszechstronnej dojrzałości, włączenia w przygotowania rodziców kandydatów do bierzmowania, wykorzystania dynamizmu małej grupy formacyjnej jako środowiska wzrostu oraz celebracji liturgicznych jako sposobu na głębsze wejście w tajemnicę Kościoła.

A. W związku z tym I Synod Diecezji Gliwickiej zaleca/nakazuje przyjęcie i wdrożenie postanowień zawartych w dokumencie „Wskazania KEP dotyczące przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania”, zatwierdzonego 14 marca 2017 r. na 375. ZP KEP w Warszawie.³

B. W przypadku uznania przez Komisję Główną I. Synodu braku kompetencji do rekomendowania całego dokumentu przez podkomisję duszpasterską ze względu na treści katechetyczne, które się w nim znajdują, podkomisja duszpasterska rekomenduje przyjęcie i wdrożenie treści rozdziałów II i III wspomnianego dokumentu.

C. Zaleca się, aby Synod rozważył czas (moment) rozpoczęcia przygotowania i przyjęcia sakramentu bierzmowania.

D. Ponadto zaleca się, aby:

- a) w programie przygotowań do sakramentu bierzmowania został uwzględniony wyjazd ewangelizacyjny, który ma na celu dalszą integrację grupy kandydatów do bierzmowania;
- b) szkolenia dla animatorów przygotowujących kandydatów do bierzmowania prowadzone przez tych, u których takie spotkania przynoszą owoce;
- c) Ocenie Księdza Proboszcza pozostawia się korzystanie z pomocy indeksów, w których potwierdza się udział w poszczególnych praktykach podczas przygotowania do

²

Program przygotowania katechetycznego stanowi osobny załącznik niniejszego projektu (*załącznik nr 2*).

³ Dokument „Wskazania KEP dotyczące przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania” stanowi *załącznik nr 3* niniejszego opracowania.

bierzmowania (sakrament pokuty, niedzielna Msza Św., nabożeństwa, spotkania w grupkach formacyjnych, itp.);

d) W przypadku zgłoszenia się dorosłych, którzy są ochrzczeni i pragną przyjąć sakrament bierzmowania, zaleca się, po rozmowie z nimi, skierować ich na przygotowanie do przyjęcia tego sakramentu, najlepiej w ramach spotkań parafialnego (dekanalnego) katechumenatu. Inną formą przygotowania może być odpowiednia propozycja Szkoły Nowej Ewangelizacji lub Kurs Alpha;

3. Sakrament Eucharystii -

Sprawowanie Eucharystii jako sakramentu, który buduje Kościół, wymaga wysiłków akcentujących następujące działania:

a) Czynne i świadome uczestnictwo w Eucharystii⁴

Zadaniem, które w sposób ciągły winno wypełniać naszą codzienność, jest troska o właściwe rozumienie i przeżycie Eucharystii przez wiernych. „Celebracja Mszy świętej, jako czynność Chrystusa i Kościoła, jest ośrodkiem całego życia chrześcijańskiego zarówno dla Kościoła powszechnego jak i partykularnego oraz dla poszczególnych wiernych (por. KL nr 41; KK nr 11).

Zaleca się usilne działanie na rzecz pogłębienia świadomości wiernych odnośnie ich uczestnictwa w chrześcijańskim kulcie, aby mocą swojego królewskiego kapłaństwa, trwając na modlitwie i wychwalając Boga, składali samych siebie jako ofiarę żywą, świętą i Bogu przyjemną, popartą wszelkimi ich poczynaniami, oraz po całej ziemi świadczyli o Chrystusie i wobec proszących uzasadniali obecność w nich nadzieję życia wiecznego. Celem tych starań powinna być pogłębiona świadomość wiernych odnośnie ich uczestnictwa w Eucharystii oraz w celebracji innych obrzędów Kościoła, które nie może być sprowadzone do samej tylko biernej obecności. Istotne warunki świadomego uczestnictwa wiernych w Eucharystii podaje adhortacja apostołska „Sacramentum Caritatis”.⁵

Pogłębienie wspomnianej świadomości może dokonać się w ramach systematycznych spotkań w ramach katechumenatu lub katechezy dla dorosłych. Dlatego zaleca się usilnie organizowanie spotkań, na których zostanie przybliżona tajemnica Eucharystii, w sposób szczególny jej wymiar ofiary za zbawienie świata.

Odnowa liturgii dokonana na Soborze Watykańskim II przewiduje wiele możliwości urozmaicenia, wprowadzenia własnej inwencji, dokonywania wyboru pomiędzy różnymi możliwościami, tak by uczestnikom ułatwić przeżycie wewnętrzne. Należy jednak pamiętać, że moc czynności liturgicznych nie zawiera się w często zmienianych obrzędach liturgicznych, lecz w słowie Boga i w sprawowanej tajemnicy, w które należy coraz głębiej wnikać.

b) Funkcje wiernych świeckich podczas Eucharystii⁶

Zaleca się podjęcie nieustannego wysiłku formacyjnego na rzecz odkrywania i podejmowania przez świeckich różnych funkcji, zarówno podczas sprawowania liturgii jak również w trakcie jej przygotowania. Wierny świecki, który jest wezwany do tego, aby świadczył pomoc podczas celebracji liturgicznych, winien być należycie uformowany oraz wysoko cenić życie chrześcijańskie. Jeśli wspomnianych funkcji jest więcej, wypada, aby wierni je wypełniali, dzieląc je między siebie.

Nakazuje się podjęcie szczególnych starań, aby unikać niebezpieczeństwa zaciemnienia (rozmycia się) uzupełniającego się podziału czynności pomiędzy duchownymi i świecki-

⁴ Por. Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów: Instrukcja „Redemptionis sacramentum” o zachowaniu i unikaniu pewnych rzeczy dotyczących Najświętszej Eucharystii, Kraków 2004, nr 36-39.

⁵ Benedykt XVI: adhortacja apostołska „Sacramentum Caritatis”, Kraków 2007, nr 52-63.

⁶ Tamże: nr 43-45.

mi, które sprawia, że funkcja świeckich zostaje poddana pewnej „klerykalizacji”, podczas gdy szafarze wyświęceni niesłusznie podejmują to, co jest właściwe dla życia i działania wiernych świeckich. W tym kontekście należy podjąć stosowne starania, aby zapewnić w parafiach funkcje lektora, akolity, osoby odczytującej wezwania modlitwy powszechnej.

c) *Posługa Słowa Bożego*

- Nakazuje się głoszenie homilii na wszystkich Mszach Świętych w niedziele, uroczystości nakazane oraz w Mszach obrzędowych połączonych z udzielaniem chrztu, bierzmowania, zawarciem małżeństwa i pogrzebem;
- Zaleca się, aby zgodnie z postanowieniami II. Polskiego Synodu Plenarnego (1991-1997) w dni powszednie Adwentu, Wielkiego Postu, Okresu Wielkanocnego oraz przy innych okazjach, gdy wierni licznie uczestniczą we Mszy Świętej były głoszone krótkie homilie⁷ (ok. 5 min, nawiązująca do czytań i Ewangelii dnia);
- Zaleca się również korzystanie z możliwości wyboru cyklu kazań tematycznych (katechizmowych), które odznaczają się prostotą przekazu, jasnym komunikatem oraz wezwaniem do przemiany życia;

d) *sprawowanie Eucharystii*

- Zaleca się, aby wszędzie tam, gdzie istnieje taka potrzeba, były w niedziele odprawiane Msze Święte z udziałem dzieci;
- Nakazuje się, aby w ramach Diecezji Gliwickiej ujednoczyć postawy, które wierni przyjmują podczas Mszy Świętej;
- Zaleca się opracowanie zasad związanych z możliwością wykonywania śpiewu „Te Deum” podczas Mszy Świętych dziękczynnych.
- Zaleca się, aby na szczególne rocznice 25, 50, 60 zawarcia małżeństwa proboszcz postarał się o list gratulacyjny od ks. Biskupa;
- Zaleca się, aby odnośnie koncelebry aplikowano stosowne przepisy, zwłaszcza zaś Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego;
- Stanowczo zakazuje się odprawiania w niedzielę i uroczystości nakazane Mszy świętych sprawiających wrażenie niepotrzebnego pośpiechu (uroczysta forma, szacunek, recytowane, bez kazania, pół godziny);
- Kult Eucharystyczny poza Mszą Świętą. Zaleca się przynajmniej 1-godzinę adoracji w tygodniu w parafii, a w parafiach miejskich dodatkową możliwość adoracji w godzinach wieczornych (po pracy);
- Zaleca się stworzenie na stronie kurii diecezjalnej bazy Mszy Świętych w parafiach diecezji.

4. Sakrament pokuty i pojednania -

W związku z postępującym zanikiem świadomości grzechu konieczny jest codzienny wysiłek na rzecz świadectwa o potrzebie i skuteczności Sakramentu Pojednania. Do tego świadectwa wezwani są wszyscy wierzący, zarówno kapłani jako szafarze sakramentu pokuty jak również wierni, którzy z niego korzystają.

Świadectwo kapłanów powinno się wyrażać w pełnej gotowości do udzielania tego sakramentu, zawsze gdy wierni w sposób uzasadniony o to proszą. W szczególności zaleca się, by spowiednicy byli obecni i widoczni w miejscach kultu w określonych godzinach, wyznaczonych według rozkładu dostosowanego do rzeczywistej sytuacji penitentów, a

⁷ Por. II. Polski Synod Plenarny, Poznań 2001, s. 206, p. 90.

zwłaszcza gotowość do spowiadania przed Mszami świętymi, jak również, gotowość do wyjścia naprzeciw potrzebom wiernych także podczas celebracji Mszy świętych, jeśli są obecni inni kapłani.⁸

Obecna sytuacja wymaga wielu działań na rzecz odnowy sakramentu pokuty i pojednania, w tym zwłaszcza katechezy dla dorosłych oraz kazań katechizmowych na ten temat. Z drugiej strony, mając na uwadze, iż wszyscy wierni są powołani do świętości, zaleca się im, by wyznawali także grzechy powszednie.

a) *Szafarz sakramentu pokuty*⁹

Zaleca się, aby w programie tzw. „Tygodnia formacyjnego” uwzględnić elementy doskonalenia umiejętności związanych z posługą spowiednika:

- rozwój ludzkich przymiotów: roztropność, dyskrecja, umiejętność rozeznania, stanowczość, umiarkowaną łagodność i dobroć;
- pogłębienie związanego z tym przygotowania teologicznego, pedagogicznego i psychologicznego, metodologii dialogu, a nade wszystko żywej i komunikatywnej znajomości Słowa Bożego;
- głębsze wprowadzenie w prawdziwe życie duchowe, które owocuje doświadczeniem przeżytej modlitwy, praktyki cnót ewangelicznych, teologicznych i moralnych, wiernego posłuszeństwa woli Bożej, miłości do Kościoła i uległości jego Magisterium.

b) *Dostępność sakramentu pokuty*

- nakazuje się, aby sakrament pokuty i pojednania był sprawowany w każdym kościele. Zaleca się spowiedź półgodziny przed rozpoczęciem Mszy Świętej;
- zaleca się, aby w miarę możliwości wyznaczać również inne pory przyjęcia sakramentu pokuty i pojednania. W sposób szczególny dotyczy to dzieci, młodzieży, podczas adoracji Najświętszego Sakramentu, w Okresie Adwentu i Wielkiego Postu. Okazja do spowiedzi powinna być proporcjonalna do potrzeb parafii;
- Zaleca się tworzenie stałych dyżurów w konfesjonale w centralnych kościołach większych miast, które powinny być troską duchowieństwa całego dekanatu;
- Zaleca się, aby informacja o możliwości skorzystania z sakramentu pokuty i pojednania była powszechnie dostępna, natomiast pory spowiadania w miarę stałe.

5. Sakrament Kapłaństwa – (patrz: zalecenia podkomisji ds. duchowieństwa)

- Zaleca się stworzenie duszpasterstwa powołań na miarę trudności i wyzwań naszych czasów;
- Zaleca się, aby wybrać jeden dzień tygodnia, w którym przed Mszą św. będzie odmawiany różaniec za młode pokolenie oraz o nowe powołanie do służby Bożej;

6. Sakrament Małżeństwa - (patrz: zalecenia podkomisji ds. rodziny)

- Zaleca się, aby rozwijać duszpasterstwo małżeństw i związków niesakramentalnych;

⁸ Por. Jan Paweł II: List apostolski w formie „Motu Proprio” *Misericordia Dei* o niektórych aspektach sprawowania sakramentu pokuty, Katowice 2002, nr 1-3.

⁹ Por. Jan Paweł II: Adhortacja apostolska: *Reconciliatio et paenitentia*, nr 29. List apostolski w formie „Motu Proprio” *Misericordia Dei* o niektórych aspektach sprawowania sakramentu pokuty, Katowice 2002, nr 1-3.

- Zaleca się, aby w ramach duszpasterstwa rodzin zorganizować dzień skupienia dla narzeczonych (dekanalne i diecezjalne);

7. Namaszczenie Chorych¹⁰ -

Wokół sakramentu namaszczenia chorych wyrosło wiele nieporozumień, które doprowadziły do marginalizacji tego sakramentu w praktyce duszpasterskiej. Innym efektem tego stanu rzeczy jest zanik świadomości (zarówno u duchownych jak również u wiernych), że chorzy należą do żywej tkanki Kościoła.

a) W związku z tym zaleca się, aby w kazaniach i katechezach zwrócić uwagę na:

- wartość ludzkiego cierpienia;
- udział ludzi chorych i cierpiących w misji zbawiania świata;
- misję ludzi chorych w Kościele;
- znaczenie sakramentu namaszczenia chorych jako daru dla chorych i cierpiących;
- znaczenie wiatyku.

b) Zaleca się, aby w ogłoszeniach duszpasterskich częściej przypominać o tym, komu i w jakich okolicznościach można udzielić tego sakramentu. W parafiach, które przy różnych okazjach organizują Msze Święte z udziałem chorych, podczas których udziela się tego sakramentu, należy wcześniej pouczyć wiernych o tym, kto może przyjąć ten sakrament.

c) Zaleca się dążenie do utworzenia w parafiach duszpasterstwa chorych, które zakłada wypracowanie wielorakich powiązań (relacji) z ludźmi chorymi:

- bezpośrednich – w które włączeni są duszpasterze;
- pośrednich – o które troszczą się np. sąsiedzi, parafialny zespół Caritas, itp.

W duszpasterstwie chorych powinna uczestniczyć cała wspólnota parafialna, gdyż troska o chorych jest zadaniem wszystkich ochrzczonych. Dlatego zaleca się, aby podjąć następujące dzieła względem chorych:

- dzieła miłosierdzia względem chorych;
- dzieła charytatywne;
- wzajemna pomoc;

d) W sposób szczególny należy zauważyć troskę krewnych i opiekunów osób chorych, którzy stanowią naturalny pomost pomiędzy chorymi a wspólnotą parafialną. W ich codziennej trosce o byt i zdrowie chorych, nie powinno zabraknąć również troski o dobro duchowe chorych (wspólna modlitwa, pomoc w zorganizowaniu odwiedzin kapłana, kontakt z parafią za pomocą np.: gazetki parafialnej, itp. Należy również dążyć do wypracowania nowej wrażliwości wobec chorych u kapłanów, tak aby chętnie odwiedzali chorych, mogli ich duchowo i materialnie wspierać, budzić w chorych nadzieję oraz podnosić ich na duchu;

e) Zaleca się również, aby z okazji dnia chorego lub w trakcie parafialnych rekolekcji była sprawowana Msza Święta, w trakcie której udzielany będzie sakrament namaszczenia.

8. Sakramentalia

- W przypadku pogrzebu z urną nakazuje się stosowanie wytycznych Kongregacji Nauki Wiary¹¹ oraz KEP¹²;

¹⁰ Por. Jan Paweł II: List apostolski *Salvifici doloris* Ojca świętego Jana Pawła II.

¹¹ Instrukcja Kongregacji Nauki Wiary „*Ad resurgendum cum Christo*” dotycząca pochówku ciał zmarłych oraz przechowywania prochów w przypadku kremacji z 15.08.2016 r.

¹² List pasterski Episkopatu Polski o szacunku dla ciała zmarłego i obrzędach pogrzebu (w przypadku kremacji) z 14-16.10.2011 r.

- W przypadku pogrzebu katolików niepraktykujących zaleca się zastosowanie odnośnych przepisów KEP;¹³
- Nakazuje się, aby w przypadku pogrzebu dzieci nienarodzonych, jeśli rodzice o to proszą, aby zmarłe dzieci, niezależnie od tego, czy były ochrzczone, czy nie, czy zmarły po porodzie, czy też urodziły się martwe, były pochowane według stosownych obrzędów przewidzianych na tę okoliczność. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby częścią ceremonii pogrzebowej była Msza Święta. Należy wyjaśnić, że Msza św. nie ma charakteru przebłagania za grzechy dziecka, ale jest prośbą o pociechę dla rodziców.

9. Ogólne -

- zaleca się ujednoczenie zasad związanych ze składaniem ofiar za sakramenty i sakramentalia (patrz: kan. 1264);

III. Budowanie wspólnoty diecezjalnej, dekanalnej i parafialnej

1. Martyria (świadectwo o Słowie Bożym)

- Zaleca się, aby wspólnota parafialna (diecezjalna) utrzymywała kontakt z zakonami kontemplacyjnymi i zgromadzeniami zakonnymi celem ubogacenia życia modlitwy parafii (diecezji);
- Zaleca się, aby każda parafia starała się o stworzenie zaplecza modlitewnego dla osób tkwiących w rozmaitych kryzysach, tak aby wierni mogli przez modlitwę dzielić troski, smutki i zwątpienia swoich sióstr i braci w wierze;
- Zaleca się, aby w każdej parafii propagowana była katecheza dla dorosłych (w formie dostosowanej do miejscowych potrzeb), której częstotliwość spotkań określi ks. Proboszcz w porozumieniu z miejscową PRD;
- Zaleca się, aby ks. Proboszcz dołożył wszelkich starań celem przeprowadzenia w parafii Misji Świętych, dorocznych rekolekcji oraz podejmował inne inicjatywy, których celem jest nowy zasiew, umocnienie i pogłębienie wiary;

2. Leiturgia (sakramenty i sakramentalia)

- Zaleca się, aby w parafiach naszej diecezji wprowadzane było duszpasterstwo mistagogiczne, które przez katechezę powiązaną z liturgią prowadzi do uobecnienia w znakach dzieła odkupienia, zwłaszcza tajemnicy paschalnej Chrystusa, jak również istoty życia chrześcijańskiego ujmowanego w kategoriach zjednoczenia z Chrystusem uobecnionym w misterium przez wiarę;
- Zaleca się, aby wierni mieli dostęp do kompetentnych kapłanów gotowych podjąć się zadania kierownictwa duchowego lub towarzyszenia duchowego;
- Zaleca się, aby w programie Mszy Świętych każdego tygodnia była uwzględniona Msza Święta szkolna z kazaniem dla dzieci;
- Zaleca się, aby parafie oferowały wiernym możliwości pogłębiania wiary oraz jej perspektyw w odniesieniu do osobistego rozwoju, troski o dojrzałość;
- Zaleca się, aby doroczna wizyta kolędowa była traktowana przede wszystkim jako okazja do spotkania duszpasterza ze swoimi parafianami, które wypełni wspólna modlitwa z domownikami oraz rozmowa o ich troskach, niepokojach jak również radościach i

¹³Por. Instrukcja liturgiczno-duszpasterska KEP o pogrzebie i modlitwach za zmarłych z 5.05.1978 r. (nr 8);

nadziejach. Zaleca się, aby odwiedziny kolędowe przeprowadzali miejscowi duszpasterze, bez zapraszania księży-gości. Zaleca się również, aby tam, gdzie zaistnieje taka potrzeba, odwiedzać rodziny w innych okresach roku liturgicznego;

- Zaleca się, aby w programie Mszy Świętych parafialnych częściej pojawiały się Msze Święte w intencji Rodzin.

3. Diakonia

- Zaleca się, aby wysiłek formacyjny podejmowany w ramach parafii był umacniany wyjazdami dla członków grup parafialnych oraz dla tych, którzy chcieliby do nich dołączyć. Wspomniane wyjazdy mogą w niektórych sytuacjach przybrać postać międzyparafialną;
- Zaleca się, aby parafie stały się miejscem, w którym zwłaszcza ludzie młodzi uczą się odkrywania swojego miejsca w Kościele oraz zaangażowania na rzecz miejscowej wspólnoty;
- Zaleca się podjęcie starań na rzecz budzenia u ludzi młodych wrażliwości na ubogich, potrzebujących i wykluczonych społecznie. Jedną z form takiego działania powinno się stać tworzenie szkolnych kół Caritas;
- Zaleca się, aby do programu formacyjnego parafii włączyć okres wakacyjny jako czas organizowania rekolekcji, pielgrzymek lub innych wysiłków formacyjnych;
- Zaleca się, aby funkcjonowanie kancelarii parafialnej spełniało wszelkie postulaty związane z powszechną dostępnością (dni i godziny otwarcia dostosowane do możliwości i potrzeb miejscowych parafian) oraz przyjaznym traktowaniem petentów.

4. Koinonia

- Zaleca się, aby wspólnota parafialna (w sposób szczególny Ks. Proboszcz oraz PRD) podjęły zadanie opracowania możliwości nawiązania kontaktu z osobami dystansującymi się do parafii oraz ewentualnego (ponownego) włączenia ich w jej życie;
- Zaleca się, aby wspólnota parafialna mogła poznać duszpasterski ideał, którym posługuje się ks. Proboszcz wypełniając zadanie budowania Kościoła oraz to, w czym upatruje przyciągającą moc wspólnoty parafialnej, nad którą sprawuje pieczę;
- Zaleca się, aby zostały podjęte starania celem budowania więzi pomiędzy członkami wspólnoty parafialnej, aby parafianie znali się nie tylko z niedzielnej Mszy Świętej, ale aby tworzyli wspólnotę również poza miejscem sprawowania liturgii (lepsze wzajemne poznanie się, szersze włączenie w różnego rodzaju dzieła wspólnot parafialnych, itp.), które w przyszłości zaowocują wyższym stopniem identyfikowania się ze miejscową wspólnotą parafialną;
- Zaleca się, aby w procesie budowania wspólnoty diecezjalnej i parafialnej właściwe miejsce otrzymał Program Duszpasterski;
- Zaleca się, aby wspólnota kapłańska na probostwie była pierwszym miejscem budowania relacji i więzi, które staną się rozwiązaniem modelowym dla wspólnoty parafialnej;
- Zaleca się podejmowanie wysiłków na rzecz budowania wspólnoty między biskupem a prezbiterium (istnieje głód rozmów o duszpasterstwie z osobą, która ma największą władzę w kościele diecezjalnym);

- Zaleca się wypracowanie kryteriów związanych z dobrym funkcjonowaniem parafii, które wezmą pod uwagę przede wszystkim aspekt duszpasterski jej funkcjonowania i staną się następnie przedmiotem wizytacji kanonicznej;
- Zaleca się, aby praca z różnymi grupami parafialnymi, Ruchami i Stowarzyszeniami zmierzała do rozumienia parafii jako wspólnoty wspólnot;
- Zaleca się, aby budowanie relacji: duszpasterz – wierni było oparte na wzajemnym poszanowaniu, osobistej kulturze, zrozumieniu i dążeniu do pozyskania nowych wyznawców Chrystusa);
- Zaleca się promowanie takich wydarzeń w parafii, gdzie parafianie mogliby się spotkać ze swoimi duszpasterzami także w kontekście pozaliturgicznym. W tym celu mogą być organizowane (nie koniecznie przez księży) agapy parafialne, wyjazdy integracyjne itp.;
- Zaleca się, aby parafie dbały o własną promocję, w tym również za pomocą współczesnych mediów (np.: strona internetowa, facebook, itp.);

III. Kościół jako dom Boga i ludzi

1. Zaleca się, aby parafie udostępniały swoje kościoły, również w porach, gdy nie są odprawiane nabożeństwa;
2. Zaleca się aby godziny urzędowania parafialnej kancelarii zaspakajały potrzeby lokalnej społeczności;
3. Zaleca się, aby wierni mieli szerszy dostęp do Adoracji Najświętszego Sakramentu;
4. Zaleca się, aby opracować wskazania dotyczące sprawowania liturgii w rycie Trydenckim. Propagowanie tego rytu nie może być motywowane odizolowaniem się od pozostałych wiernych ani wyrastać z poczucia bycia „lepszą częścią” w Kościele;
5. Zaleca się, aby godziny Mszy Świętych w niedziele oraz uroczystości zostały dopasowane do potrzeb parafian (Msze Święte w późniejszych godzinach wieczornych – 19.00; 20.00); diecezjalna baza Mszy Świętych;
6. Zaleca się, aby Księżą Dziekani przygotowali informator, w którym każda parafia będzie mogła zamieścić godziny odprawiania Mszy Świętych, pory sprawowania sakramentu pokuty, dni spotkań grup, Ruchów i Stowarzyszeń oraz innych ofert formacyjnych (np.: katecheza dla dorosłych);
7. Zaleca się, aby podejmować wszelkie wysiłki na rzecz zachowania życia kościelnego jako przestrzeni wolnej od uprawiania polityki. Nakazem chwili wydaje się zachęta do dialogu, który stanowi dla Kościoła w pewnym sensie środek, a nade wszystko sposób wypełniania jego działalności w świecie współczesnym. (...) Dialog duszpasterski prowadzony w perspektywie pojednania jest także dzisiaj podstawowym obowiązkiem Kościoła w różnych środowiskach i na różnych poziomach.¹⁴
8. Zaleca się, aby wierni mieli dostęp do internetowego kalendarza wydarzeń diecezjalnych;
9. Zaleca się, aby odpowiednie gremia opracowały na nowo zasady utrzymania kościoła parafialnego. Zbyt duże obciążenia finansowe parafii sprawiają, że brakuje środków na normalne funkcjonowanie;
10. Zaleca się, aby podjąć w parafiach wysiłek ożywienia tradycyjnych nabożeństw liturgicznych (np.: nieszpory, nowenny, procesje błagalne, itp.).

¹⁴ por. Jan Paweł II: Adhortacja apostołska „*Reconcilatio et poenitentia*”, nr 25.

IV. Ruchy, Stowarzyszenia i grupy (duszpasterstwo kategoriale)

1. Rola kapłana w pracy z grupami, Ruchami i Stowarzyszeniami kościelnymi

- za grupy, Ruchy i Stowarzyszenia działające na terenie parafii jest odpowiedzialny Ks. Proboszcz, który jest gwarantem ich ciągłości;
- nakazuje się aby grupy, Ruchy i Stowarzyszenia działające na terenie parafii były otoczone troską duszpasterską, której znakiem jest obecność księdza na spotkaniach;
- nakazuje się, aby moderatorzy, asystenci oraz opiekunowie grup, Ruchów i Stowarzyszeń na poziomie diecezjalnym brali udział w w spotkaniach Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej (DRR), która jest platformą wspólnych inicjatyw;
- nakazuje się, aby ustępujący duszpasterz (opiekun grupy, Ruchu bądź Stowarzyszenia) przed opuszczeniem dotychczasowej parafii sporządził listę wypełnianych obowiązków (podając zakres prac, ilość godzin tygodniowo przeznaczanych na ten odcinek pracy, tematykę spotkań) oraz listę osób, odpowiedzialnych, które z nim współpracowały (kontakty i adresy);
- zaleca się, aby kapłani-duszpasterze grup, Ruchów i Stowarzyszeń w przypadku kryzysu bądź konfliktu mogli otrzymać pomoc i wsparcie.
- zaleca się podjęcie starań związanych z umożliwieniem księżom zaangażowanym w pracę formacyjno-wychowawczą w ciągu roku wyjazdu z podopiecznymi w czasie letnich wakacji, który nie będzie wliczany w ich urlop;
- zaleca się, aby zaangażowanie księdza wikarego na rzecz grup, Ruchów i Stowarzyszeń cieszyło wsparciem ze strony księdza proboszcza;
- Synod Diecezji Gliwickiej prosi Biskupa Gliwickiego o wsparcie grup, Ruchów i Stowarzyszeń przez odpowiednia obsadę stanowisk wikariuszowskich. Zaleca się, aby skierowanie księży wikariuszów do konkretnej parafii zostało poprzedzone dokładnym rozeznaniem ich predyspozycji, aby na szczeblu parafialnym i diecezjalnym do poszczególnych grup, Ruchów, Stowarzyszeń czy duszpasterstw dobierane były osoby kompetentne i oddane powierzonemu zadaniu. Pomocą w rozeznaniu potrzeb grup, Ruchów i Stowarzyszeń oraz w rozpoznaniu właściwości potencjalnych moderatorów, asystentów, opiekunów mogłaby służyć przygotowana wcześniej pod tym kątem ankieta.

2. Udział grup, Ruchów i Stowarzyszeń w życiu wspólnoty parafialnej

- nakazuje się, aby na każdej parafii istniała grupa ministrantów, marianek, róż różańcowych oraz zespołu Caritas;
- nakazuje się umożliwienie działania na terenie parafii grupom, Ruchom i Stowarzyszeniom, które cieszą się akceptacją Biskupa Gliwickiego;
- nakazuje się, aby formacja w ramach Ruchów, Stowarzyszeń i grup działających na terenie parafii odbywała się zgodnie z wytycznymi przyjętymi przez jednostkę nadrzędną;
- nakazuje się, aby każda grupa działająca na terenie parafii wносиła swój wkład w budowanie Kościoła zgodnie ze swoim charyzmatem oraz wspierała to działanie według własnych możliwości;
- zaleca się aby grupy, Ruchy i Stowarzyszenia miały możliwość zaprezentowania się na forum parafii (gablotka, msza św. szkolna, niedzielna liturgia, lub inne) oraz aby przy różnych okazjach (rocznica 1-szej Komunii Świętej, Bierzmowanie) istniała możliwość zapraszania do grup;
- zaleca się, aby na parafiach wypracowano model współistnienia i wzajemnego ubogacania się grup, Ruchów i Stowarzyszeń w duchu wzajemnego poszanowania i wspierania;

- zaleca się, aby w ramach grup, Ruchów i Stowarzyszeń zainicjować wspólną troskę o misyjny (tzn. otwarty na innych) charakter grup, zorientowany na zdobywanie nowych członków;
- zaleca się osobom odpowiedzialnym za grupy, Ruchy i Stowarzyszenia wypracowanie modelu pozyskiwania nowych członków (np.: tzw. stopień zerowy, piknik z udziałem sympatyków i zainteresowanych, itp.);
- zaleca się uregulowanie sytuacji prawno-duszpasterskiej grup, Ruchów i Stowarzyszeń działających na terenie diecezji gliwickiej (moderator diecezjalny, asystent, opiekun oraz jego pomocnicy na szczeblu dekanalnym);
- zaleca się, aby ze względu na zakorzenienie w realiach naszego duszpasterstwa oraz ze względu na promocję Domowego Kościoła, na terenie Diecezji Gliwickiej szczególną opiekę rozłożyć nad Ruchem Światło-Życie, troszcząc się o jego promocję na wszystkich poziomach formacji;
- zaleca się, aby wśród duszpasterskich priorytetów uwzględnić budowanie małych wspólnot;
- zaleca się, aby grupy, Ruchy i Stowarzyszenia działające na terenie parafii wносиły swój wkład na rzecz integracji parafii;

3. Duszpasterstwa katedralne

- zaleca się powrót do pielęgnowania tradycyjnych form duszpasterstwa katedralnego (duszpasterstwo grup zawodowych, stanowych, itp.);
- zaleca się, aby w związku z tym określona została rola i zadania duszpasterzy odpowiedzialnych za te „duszpasterstwa” (np. Diecezjalny Duszpasterz Mężczyzn; Dekanalny Duszpasterz Młodzieży, itp.);
- zaleca się, aby odpowiedzialni za ten odcinek duszpasterstwa zatroszczyli się o sprawny, dwukierunkowy przepływ informacji oraz o możliwość bezpośredniego kontaktu z zainteresowanymi osobami;
- zaleca się wypracowanie adekwatnego modelu finansowania inicjatyw podejmowanych w ramach wspomnianych duszpasterstw;
- zaleca się wprowadzenie kadencyjności duszpasterzy diecezjalnych, szczególnie związanych z młodzieżą – LSO; Dzieci Maryi oraz powierzenie duszpasterstw młodzieżowych młodym kapłanom, którzy wykazali się w danej dziedzinie na szczeblu parafialnym.

4. Ogólne

- nakazuje się, aby w każdej grupie parafialnej obecny był kapłan jako opiekun bądź asystent. W przypadku większej liczby grup parafialnych lub innych obowiązków, należy zadbać o to, aby kapłan obecny był na spotkaniach zgodnie z przyjętym kalendarzem spotkań (np. raz na dwa tygodnie, raz w miesiącu, itp.);
- nakazuje się, aby nowe wspólnoty, zwłaszcza przybywające spoza Diecezji Gliwickiej, przed rozpoczęciem swojej działalności otrzymały aprobatę Biskupa Gliwickiego;
- zaleca się stworzenie w parafiach, przy udziale grup, Ruchów i Stowarzyszeń, tzw. „grupy przejściowej” dla osób poszukujących sensu i celu życia oraz swojego miejsca w Kościele. Celem powołania wspomnianej grupy jest świadczenie pomocy na drodze rozeznania duchowego, w rozpoznaniu aktualnej kondycji ducha oraz udzielenia pomocy w podjęciu decyzji odnośnie dalszej drogi;
- zaleca się, aby opiekunowie, liderzy i animatorzy grup, Ruchów i Stowarzyszeń (zarówno duchowni i świeccy) uczestniczyli w formacji przepisanej w odnośnych dokumentach;

- zaleca się , aby w każdej parafii odbywała się regularnie katecheza dorosłych, która powinna przyjąć formę najbardziej odpowiadającą miejscowym potrzebom;
- zaleca się, aby poszczególne grupy, Ruchy, Stowarzyszenia oraz Duszpasterstwa zaprezentowały się wszechstronnie w środkach społecznego przekazu, informując o swojej ofercie, o tym, jak można z nimi nawiązać kontakt, jak i gdzie można ich spotkać, itp.;
- zaleca się stałą weryfikację wszelkich posług w grupach charyzmatycznych w taki sposób, aby były one zgodne z nauczaniem Kościoła. Dotyczy to w sposób szczególny weryfikacji posług we wspólnotach charyzmatycznych. W związku z tym zaleca się również stałą obecność we wspomnianych wspólnotach doświadczonych kapłanów;
- zaleca się powołanie na terenie naszej diecezji Diecezjalnego Domu Rekolekcyjno – Formacyjnego otwartego na grupy i ruchy diecezjalne;
- nakazuje się aby zarówno liderzy grup jak i kapłani odpowiedzialni za pomoc grupom S i R wykonywali swoją posługę w ścisłej jedności z Biskupem i zgodnie z nauczaniem Kościoła. Wszystkie grupy R i S działające na terenie parafii muszą działać za wiedzą Proboszcza. Czuwanie nad prawowiernością danej wspólnoty spoczywa na proboszczu parafii, na terenie której wspólnota działa.

V. Świeccy współpracownicy w Kościele

1. Parafialna Rada Duszpasterska (PRD)

- a) Nakazuje się, aby w każdej parafii powołano do życia PRD;
- b) Podstawą działalności PRD jest Statut PRD Diecezji Gliwickiej;¹⁵
- c) Zaleca się, aby wybory do Parafialnej Rady Duszpasterskiej odbywały się w wyznaczonej wcześniej przez Biskupa Gliwickiego niedzielę we wszystkich parafiach diecezji;

2. Nadzwyczajni Szafarze Komunii Świętej

- a) Przy wyborze kandydatów na nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej należy się ściśle kierować odnośnymi wytycznymi KEP;
- b) Proboszcz powinien otoczyć Nadzwyczajnych Szafarzy Komunii Świętej ze swojej parafii troską duszpasterską poprzez regularne kierowanie ich na spotkania formacyjne;
- c) zaleca się, aby Nadzwyczajni Szafarze Komunii Świętej czynnie uczestniczyli w zgromadzeniu liturgicznym, wypełniając swoją funkcję, chętnie służyli pomocą duszpasterzom w zanoszeniu Komunii Świętej chorym i starszym parafianom oraz wskazywali chorych potrzebujących posługi sakramentalnej kapłana;
- d) zaleca się aby Nadzwyczajnych Szafarzy Komunii Świętej angażować w poszczególne wspólnoty bądź dzieła parafialne;

3. Pozostali świeccy współpracownicy Ks. Proboszcza

a) Katechetki i katecheci

- Zaleca się aby katecheci angażowali się w działalność duszpasterską na rzecz dzieci i młodzieży w parafii dając cenne świadectwo swojej wiary potwierdzające ich nauczanie;
- Zaleca się aby ks. Proboszcz organizował regularne spotkania z katechetami celem ustalenia zakresu ich zaangażowania na rzecz parafii;

b) Liderzy grup parafialnych (patrz: pkt. IV niniejszej ankiety);

c) Organistki i organiści (patrz, komisja ds. muzyki kościelnej);

¹⁵Statut PRD Diecezji Gliwickiej stanowi załącznik nr 4.

d) Zakrystianki i zakrystianie;

- Zaleca się, aby kandydaci do objęcia tej funkcji, odznaczyli się odpowiednimi cechami osobowymi, takimi jak: zaufanie duszpasterzy, szacunek u ludzi, pobożność, uczciwość.
- Zaleca się, aby zakrystianki i zakrystianie uczestniczyli w okresowych Dniach Skupienia.

e) Parafialna grupa „Caritas” (patrz: komisja charytatywna);

f) Kancelistki i kanceliści;

- nakazuje się, aby w parafiach, w których są zatrudnione kancelistki lub kanceliści, został wyznaczony przynajmniej jeden dzień, w którym w kancelarii urzęduje kapłan, szczególnie zaś proboszcz;
- zaleca się, aby kandydaci do objęcia tej funkcji, obok fachowych kompetencji odznaczyli się odpowiednimi cechami osobowymi, takimi jak: zaufanie duszpasterzy, szacunek u ludzi, takt, umiar, dyskrecja, głęboka wiara i pobożność oraz uczciwość;
- nakazuje się, aby Proboszcz Parafii jednoznacznie określił zakres kompetencji osób pracujących w kancelarii parafialnej;
- zaleca się, aby kancelistki i kanceliści uczestniczyli w okresowych Dniach Skupienia;
- zaleca się, aby kancelistki i kanceliści zatrudnieni byli tylko w dużych parafiach. W mniejszych parafiach w kancelarii powinien posługiwać sam kapłan, wykorzystując spotkanie z wiernymi do rozmowy duszpasterskiej.

g) gospodyni na plebani (Ponieważ nie udało się nam wypracować jednolitego stanowiska, dlatego postanowiłem zaprezentować wszystkie trzy propozycje)

1. Propozycja:

- Zaleca się aby prowadzenie gospodarstwa domowego na plebanii powierzyć osobie godnej i cieszącej się dobrą opinią.
- Zaleca się aby osoby pracujące na plebanii w pełni uczestniczyły w Eucharystii oraz korzystały z duszpasterskich propozycji formacji chrześcijańskiej;
- Zaleca się aby kapłani pracujący w parafii otaczali osoby posługujące należnym szacunkiem;
- Zaleca się, aby osoby pracujące na parafii były godziwie wynagrodzone i świadczenia emerytalne z tym związane wobec.

2. Propozycja:

- Zaleca się, aby w związku z zamieszkaniem gospodyni na probostwie, unikać jakiegokolwiek zgorszenia powierzając tę funkcję osobie w starszym wieku cieszącą się dobrą opinią;

3. Propozycja:

- Nakazuje się zaprzestania praktyki polegającej na zamieszkaniu gospodyni na plebani, co jest często źródłem wielkiego zgorszenia dla wiernych Wyjątkiem niech będzie mama lub siostra proboszcza. W innych uzasadnionych przypadkach gospodyni zamieszkuje na plebanii za pisemną zgodą Ordynariusza;

h) Osoby wykonujące prace fizyczne

- Zaleca się, aby osoby wykonujące prace fizyczne związane z funkcjonowaniem parafii były otoczone troską proboszcza i jego gościnnością oraz cieszyły się jego wdzięcznością.

i) Świeccy lektorzy

- Zaleca się, aby jedną z form duszpasterstwa parafialnego stała się formacja grup liturgicznych posługujących w parafii.

4. Obszary pacy duszpasterskiej, w których należy uwzględnić szersze zaangażowanie świeckich;

- zaleca się nieustanne poszerzanie grona świeckich współpracowników aby wyrazić prawdę o uczestnictwie wszystkich ochrzczonych w tworzeniu wspólnoty Kościoła a także wykorzystać talenty otrzymane od Boga dla rozwoju parafii, diecezji i całego Kościoła;
- zaleca się aby duszpasterze koordynowali działalność świeckich współpracowników wskazując odrębność różnych charyzmatów i jedność Kościoła;
- zaleca się aby świeccy współpracownicy w Kościele odnajdywali we wspólnej liturgii podstawę i fundament swojej właściwej działalności;
- zaleca się używanie środków materialnych m. in. takich jak pieniądze parafialne, kościoły, kaplice i salki katechetyczne dla właściwego i godnego prowadzenia działalności zaangażowanych osób świeckich.
- zaleca się, aby duszpasterze dbali o właściwe, pełne miłości relacje z osobami świeckimi zachowując szacunek i godność stanów (np. kapłańskiego, małżeńskiego).

a) Udział świeckich w przygotowaniu i przeprowadzeniu (świętowaniu) liturgii;

- zaleca się podjęcie wysiłku na rzecz szerszego udziału świeckich w przygotowaniu i przeprowadzeniu (świętowaniu) liturgii. W tym kontekście w sposób szczególny należy zabiegać o włączenie w to dzieło osób świeckich należących do różnych grup, Ruchów, Stowarzyszeń.

b) Rola kobiet w życiu parafii

- zaleca się formację kobiet posługujących przy parafii w duchowości Marii (posługa modlitwy) i Marty (posługa Caritas).

c) Aktywizowanie wiernych świeckich;

- zaleca się, aby proboszcz towarzyszył wiernym w ich posługach i pracach na rzecz parafii.

e) Posługa w ramach parafialnej „Caritas” (Patrz: zalecenia podkomisji ds. „Caritas”)

h) udział świeckich w przygotowaniu PD na poziomie diecezjalnym i parafialnym

- nakazuje się, aby jednym z punktów pierwszego spotkania PRD w nowym roku kościelnym był aktualny PD, tak aby członkowie tego gremium mogli poznać tematykę, założenia oraz cele nowego PD.

VI. Nowa Ewangelizacja

1. Zasady ogólne związane z nową ewangelizacją

Zadanie nowej ewangelizacji, podejmowane na terenie Diecezji Gliwickiej, powinno podlegać określonym zasadom. W związku z tym zaleca się, aby:

- a) nowa ewangelizacja była rozumiana jako przekonujące głoszenie ewangelijnych słów i czynów Jezusa Chrystusa, Jedynego Zbawiciela świata przez nową gorliwość, nowe metody, nowy sposób głoszenia i świadectwo ewangelii;
- b) nowa ewangelizacja była postrzegana jako bodziec, którego potrzebują wspólnoty znużone i przemęczone, aby na nowo odkryć radość doświadczenia chrześcijańskiego i powrócić do pierwotnej miłości;
- c) podstawową zasadą, obecną w wysiłkach na rzecz nowej ewangelizacji, jest troska o jedność Kościoła, co powinno znaleźć swój wyraz w wyznaczeniu Diecezjalnego Moderadora ds. Nowej Ewangelizacji. Innym wyrazem tej samej troski powinna być współpraca Diecezjalnego Moderadora ds. Nowej Ewangelizacji z Zespołem KEP ds. Nowej Ewangelizacji;

- d) wszelkie wysiłki podejmowane w obszarze nowej ewangelizacji powinny być zgodne z katolicką nauką o uczestnictwie Ludu Bożego w misji ewangelizacyjnej;
- e) celem nowej ewangelizacji jest towarzyszenie na drodze odnowy wiary, która prowadzi do odnowy świadomości chrzcielnej u wiernych (Nowy Człowiek) w taki sposób, że przyjęty chrzest staje się dla nich podstawą do bycia uczniem Chrystusa, a bierzmowanie czyni ich misjonarzami;
- f) tworzenie planów (strategii) działania zgodnych z założeniami nowej ewangelizacji powierza się Szkole Nowej Ewangelizacji Diecezji Gliwickiej. Wspomniane plany powinny być zaopiniowane przez Biskupa Gliwickiego (ew. przez wyznaczone przez niego gremia) przed rozpoczęciem ich realizacji;

2. Adresaci

- a) zaleca się, aby duchowni i wierni świeccy, zgodnie z zaleceniem *Evangelii gaudium* coraz wyraźniej zauważali potrzebę wyjścia z Ewangelią do każdego człowieka¹⁶. Papież Franciszek wylicza cztery grupy adresatów nowej ewangelizacji:
 - wierzący, którzy regularnie uczestniczą w życiu wspólnoty i gromadzą się w dniu Pańskim, by karmić się Słowem Bożym i Chlebem życia wiecznego;
 - wierni, którzy zachowują żywą i szczerą wiarę katolicką, dając jej wyraz na różny sposób, chociaż nie uczestniczą często w kulcie;
 - osoby ochrzczone, które jednakże nie żyją zgodnie z wymogami chrztu św., nie przynależą całym sercem do Kościoła, nie doświadczają już pociechy płynącej z wiary;
 - osoby, które nie znają Jezusa Chrystusa lub zawsze Go odrzucały.
- b) podjęcie zadania nowej ewangelizacji we wskazanych wyżej grupach wymaga na samym początku wielu zmian mentalnych, zarówno u duchownych jak i u wiernych świeckich. W związku z tym zaleca się aby w ramach prowadzonej formacji (rekolekcje, tygodnie formacyjne, dni skupienia, itp.) został podjęty temat misyjnego przeobrażenia parafii;
- c) zaleca się również podjęcie odpowiednich wysiłków ukierunkowanych na takie ukształtowanie rodzin, aby się stały pierwszym miejscem ewangelizacji.

3. Obszary Nowej Ewangelizacji

a) Parafa

- zaleca się, aby w każdym dekanacie w wybranej uprzednio parafii powstała możliwość uczestniczenia w parafialnej katechezie dorosłych, celem uformowania jej uczestników w duchu potrzeb nowej ewangelizacji;
- zaleca się, aby w parafiach zainicjowano katechezę dla rodziców dzieci pierwszokomunijnych oraz rodziców kandydatów do bierzmowania, celem ożywienia Kościoła domowego;
- zaleca się, aby rekolekcje parafialne (ew. Misje Święte) zostały ukierunkowane na odnowienie świadomości misyjnej wiernych z uwzględnieniem ich uczestnictwa w posłannictwie Chrystusa (prorockim, kapłańskim i królewskim), na zdynamizowanie wysiłków na rzecz budowania Kościoła jako domu i szkoły komunii w jego podstawowych obszarach (liturgia, martyria, diakonia), a parafii jako wspólnoty wspólnot.

¹⁶ Franciszek: *Evangelii gaudium*, 14. „Chrześcijanie mają obowiązek głoszenia jej [Ewangelii], nie wykluczając nikogo, nie jak ktoś, kto narzuca nowy obowiązek, ale jak ktoś, kto dzieli się radością, ukazuje piękną perspektywę, wydaje upragnioną ucztę”

- Zaleca się systematyczne wprowadzanie w parafiach i na forum międzyparafialnym kursów „Alfa” i „Filipa” lub innych spotkań ewangelizacyjnych dbając o żywotność Kościoła i zapewniając obszar dla działania Ducha Świętego;
- Zaleca się kształtowanie świadomości wiernych i duchownych o bardzo ważnym znaczeniu osobistego kontaktu w przekazywaniu Dobrej Nowiny ludziom dystansującym się w stosunku do Boga i Kościoła.

b) współczesne „Areopagi”

- zaleca się, aby odpowiednie gremia naszej diecezji (np. Rada Kapłańska, Rada Duszpasterska) określiły (ew. zainicjowały) nowe formy dialogu z osobami stojącymi na uboczu, obojętnymi religijnie i niewierzącymi);
- zaleca się podjęcie wysiłków na rzecz osób wykluczonych społecznie jak również na rzecz popularyzowania i promocji Katolickiej Nauki Społecznej;
- zaleca się pełniejsze wykorzystanie dostępnych środków społecznego przekazu w celu ewangelizowania świata kultury, nauki (np. radio, prasa, internet). W tym celu zaleca się przygotowanie merytoryczne osób gotowych podjąć się tych zadań;
- zaleca się szersze włączenie pracowników Wydziałów Teologicznych związanych z Diecezją Gliwicką oraz przedstawicieli świata nauki w proces rozpoznawania znaków czasu w kontekście współczesnych społeczno-kulturowych uwarunkowań oraz interpretowania ich w świetle Ewangelii.

4. Pozostałe zalecenia odnośnie nowej ewangelizacji

- a) zaleca się, aby Proboszczowie byli otwarci na działania i inicjatywy związane z nową ewangelizacją oraz aby kierowali się duszpasterską roztropnością podejmując decyzje na temat form obecności wspomnianych inicjatyw w swoich parafiach;
- b) zaleca się, aby w działaniach nowej ewangelizacji wykorzystać potencjał świeckich (zwłaszcza liderów grup, Ruchów i Stowarzyszeń), którzy to zadania powinni wypełniać pod czujnym okiem duszpasterzy;
- c) zaleca się zaangażowanie całej diecezji w misję ewangelizacyjną wyrażone m. in. wsparciem (w tym również finansowym) zarówno kapłanów jak i wiernych świeckich odpowiedzialnych za koordynowanie nowej ewangelizacji w kościele lokalnym;
- d) zaleca się usprawnienie systemu przekazywania informacji na temat działań związanych z nową ewangelizacją w taki sposób, aby każdy mógł mieć z wyprzedzeniem dostęp do informacji o tych działaniach (miejsce, dzień i godzina);
- e) zaleca się ścisłą współpracę duchownych ze świeckimi w sprawach dotyczących przekazywania Dobrej Nowiny jak również przygotowywanie kapłanów do opieki nad grupami ewangelizacyjnymi;
- f) zaleca się upowszechnianie informacji i troskę o pozytywne świadectwo dotyczące działania Pana Boga wśród nas w obecnym czasie;
- g) Nowa Ewangelizacja to również przekazywanie Dobrej Nowiny ludziom, którzy zostali dotknięci złą opinią o Kościele dlatego zaleca się troskę o dobrą opinię o Kościele poprzez wyjaśnianie trudnych sytuacji w Kościele np. odejścia wiernych z niedzielnej eucharystii a także obronę dobrego imienia Kościoła. Chodzi o roztropną ale i szybką reakcję na zło obecne wewnątrz Kościoła i mocniejsze ukazywanie dobra, które Kościół wnosi w życie współczesnych ludzi;

- h)* Zaleca się weryfikację dotychczasowych form duszpasterskich, aby ograniczone siły ludzi Kościoła ukierunkować na działania ewangelizacyjne przynoszące większe owoce.